

Лекція 7.

Теорія виховання: методологічні і концептуальні основи

Джерела

1. Барбашова І. А. Загальні основи педагогіки: навч. посібн. Бердянськ, 2009. 196 с.
2. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич: Коло, 2006. 326 с.
3. Волкова Н. П. Педагогіка: навч. посібник. Київ: «Академвидав», 2007. 618 с.
4. Завгородня Т. К. Проблеми педагогіки: історія, сучасність, перспективи. Івано-Франківськ: б.в., 2008. 428 с.
5. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підручник / К. В. Аймедов. Київ: Слово, 2014. 348 с.
6. Задорожна-Княгницька Л. В. Загальні основи педагогіки: навч. посібник. Херсон: Олді-Плюс, 2020. 192 с.
7. Закон України «Про освіту» 2017 р.
8. Закон України «Про повну загальну середню освіту» 2020 р.
9. Макаренко А. С. Методика виховної роботи. Київ: Радянська школа, 1990. 366 с.
10. Максимюк С. П. Педагогіка. Київ: Кондор, 2009. 670 с.
11. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Київ: Вища школа, 2007. 629 с.
12. Москаленко А. М. Історія вітчизняної педагогіки: навч. посібник. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2015. 303 с.
13. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. Київ: МОН України, 2016. 40 с.
14. Пальчевський С. С. Педагогіка: навч. посібник. Київ: Каравела, 2012. 576 с.
15. Педагогіка / за ред. І. Ф. Прокопенка. Харків: Фоліо, 2015. 572 с.
16. Супрун М. О. Педагогіка: підручник для духовних і світських закладів освіти. Київ: КДА, 2018. 400 с.
17. Томчук М. І. Педагогіка: навч. посібник для дистанційного навчання. Київ: Університет «Україна», 2007. 193 с.

18. Фіцула М. М. Педагогіка: навч. посібник. Київ: Академія, 2005. 560 с.
19. Хмельницька О. С. Педагогіка. Історія педагогіки: навч.-метод. посібник. Переяслав: Домбровська Я. М., 2021. 221 с.
20. Ярошук Л. Теорія та методика виховання: навч. посіб. Бердянськ, 2017. 374 с.

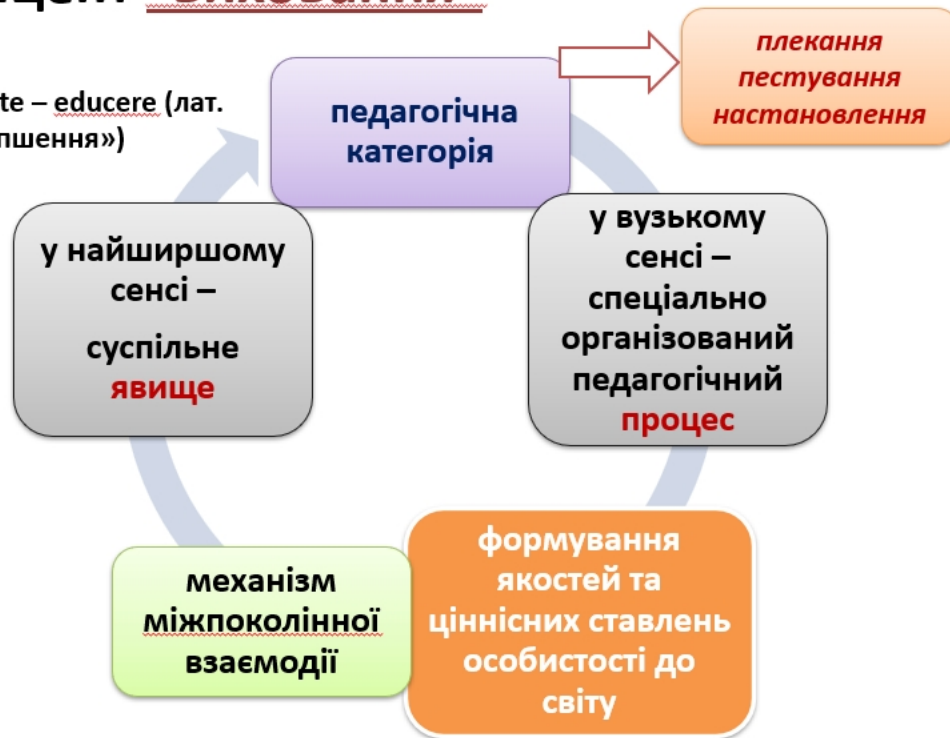
Теорія виховання

Виховання як явище в сучасній педагогіці

концепт “виховання”

educate – educere (лат.
«поліпшення»)

виховання – **соціальне** явище

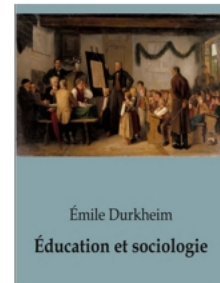
Еміль Дюркгейм

1858–1917

“Саме суспільство не тільки піднесло людський тип до рівня гідного зразка, який вихователь повинен намагатися відтворити, але воно ж конструє цей тип і конструє його відповідно до власних потреб. Помилково думати, що тип цей цілком даний у природній конституції людини, якій залишається лише виявити його в ній шляхом методичного спостереження і потім тільки прикрасити його за допомогою уяви та максимально розвинути за допомогою мислення всі знайдені там задатки. Людина, яку виховання має реалізувати в нас, – це не та людина, яку створила природа, але та, якою суспільство хоче, щоби вона була, а воно хоче, щоб вона була такою, якою вимагає внутрішній устрій суспільства. Це доводиться тим, як варіюється наша концепція людини в різних суспільствах.”

“Виховання і соціологія”

Париж, 1922

«Виховання є передусім засобом, за допомогою якого суспільство постійно відтворює умови власного існування. Суспільство може існувати тільки тоді, коли між його членами наявний достатній ступінь однорідності. Виховання відтворює й укріплює цю однорідність, первинно закладаючи в душі дитини головні схожості, котрих вимагає колективне існування. Проте, з іншого боку, без відомого різноманіття будь-яка кооперація була б неможлива. Виховання забезпечує збереження цього необхідного різноманіття, при цьому саме воно диференціюється та спеціалізується. Тож, в обох цих аспектах воно полягає у цілеспрямованій соціалізації молодого покоління.»

виховання – конкретно-історичне явище

виховання – культурне явище

виховання – педагогічне явище

“Душа дитини не представляє собою vaso vacio (ісп. “порожній посуд”) або tabula rasa (лат. “чиста дошка”), що необхідно наповнювати або на чому необхідно щось довго нашаровувати.

Виховання душі полягає не в тому, щоби дати їй талант чи нав’язати доброчинності, виховання – це праця, яка не робить нічого більшого за розвинення даного людині природою.”

Педро де Алькantara Гарсія

1901

Напрями виховання особистості

Мал. 2. Складові частини виховання всебічно розвинутої людини

Розумове виховання :

спеціально організований педагогічний процес, спрямований на розвиток пізнавальної активності та інтелектуальних сил і мислення учнів, формування системи елементарних наукових знань про предмети і явища навколишнього світу з метою прищеплення культури розумової праці.

Моральне виховання — це виховний вплив школи, сім'ї, громадськості, що має на меті формування стійких моральних якостей, потреб, почуттів, навичок поведінки на основі засвоєння ідеалів, норм і принципів моралі та практичної діяльності.

Естетичне виховання

- це формування естетичних знань, смаків, ідеалів, розвиток здібностей до естетичного сприйняття явищ дійсності, творів мистецтва потребу вносити прекрасне в оточуючий світ, зберігати прекрасне.

Фізичне виховання - це педагогічний процес, спрямований на вдосконалення форми і функцій організму людини, формування рухових умінь, навичок, пов'язаних з ними знань і розвитку фізичних якостей.

Трудове виховання - це процес формування трудових умінь і навичок, психологічної готовності до праці, морального до неї ставлення, усвідомленої потреби працювати.

Екологічне виховання — прищеплення дбайливого ставлення до природи, інтересу і заклопотаності екологічним станом планети і формування моральної поведінки в природному середовищі.

Основні поняття екологічного виховання:

життя кожної живої істоти цінне й унікальне;

основа відносин з природою — взаєморозуміння й допомога, а не її підпорядкування та знищення;

усвідомлення вже неприпустимого антропогенного впливу на природу;

усвідомлення необхідності змін в споживчому укладі життя людини.

Правове виховання — виховна діяльність школи, сім'ї, правоохоронних органів, спрямована на формування правової свідомості та навичок і звичок правомірної поведінки школярів.

Мета правового виховання учнів — формування в них правової культури громадянина України, що складається передусім зі свідомого ставлення до своїх прав і обов'язків перед суспільством і державою, закріплених у Конституції України, з поваги до законів і правил людського співжиття, готовності дотримуватися й виконувати закріплені в них вимоги, що виражають волю та інтереси народу.

Основна мета **громадянського виховання** — сформувати свідомого громадянина, якому притаманні високі моральні ідеали суспільства, любов до Батьківщини, відповідальність за виконання громадянського обов'язку.

